

Tid Torsdagen den 30 september 2021 kl. 16.30 – 17.00
Plats Bråvallasalen, Stadshuset
Justering Måndagen den 11 oktober 2021, §§ 1-6, 9-28, 30-31, 33-34, 36-39

Omedelbart justerade paragrafer

Justering Torsdagen den 30 september 2021, §§ 7-8, 29, 32, 35

Johan Nilsson

Emilia Bjuggren

Närvarande

Beslutande ledamöter:

Johan Nilsson (M) ordföranden

Emilia Bjuggren (S) vice ordföranden

Annika Elmlund (M)

Bo Sundin (M)

Peter Backlund (L)

Hampus Rubaszkin (MP)

Susanne Wicklund (C)

Maria-Elsa Salvo (S)

Christina Wallmark (SD)

Tjänstgörande ersättare:

Niklas Sandstedt (M) för Arne Fredholm (M)

Ida Mohlander (S) för Anders Göransson (S)

Susanne Urban (V) för Clara Lindblom (V)

Catharina Gabrielsson (V) för Jonathan Metzger (V)

Ersättare:

Mikael Valdorson (M)

Bo Fellström (M)

Fredrik Sand (M)

Joakim Rönnbäck (L)

Ylva M Larsson (MP)

Torsten Lindström (KD)

Andreas Lind (S)

Anders Edin (SD)

Tjänstemän:

Förvaltningschefen Johan Castwall, Jenni Almgren, Timmie Aspelin, Ann-Charlotte Bergqvist, Lena Holm, Eleonor Eklind Forslin, Sara Lundén, och Daniel Roos samt borgarrådssekreteraren Daniel Carlsson-Mård.

§ 36

Handlingsplan för ett cirkulärt byggande i Stockholms stad 2021-2024

Dnr E2020-05337

Beslut

Exploateringsnämnden beslutar enligt exploateringskontorets förslag:

- 1 Exploateringsnämnden godkänner förslag till Handlingsplan för ett cirkulärt byggande i Stockholms stad 2021-2024 – med fokus på minskat byggavfall.

Handlingar i ärendet

Exploateringskontorets, miljöförvaltningens, arbetsmarknadsförvaltningens, fastighetskontorets, kyrkogårdsförvaltningens, serviceförvaltningens, stadsbyggnadskontorets, trafikkontorets, AB Familjebostäder, AB Stockholms hems, AB Svenska Bostäder, Micasa Fastigheter i Stockholm ABs, Skolfastigheter i Stockholm ABs, Stockholm Globe Arena Fastigheter ABs, Stockholm Vatten och Avfall ABs och Stockholms Hamn ABs gemensamma tjänsteutlåtande från den 24 maj 2021.

Nämndens behandling av ärendet**Framlagda förslag till beslut**

Nämnden föreslår (se beslutet).

Beslutsgång

Ordföranden Johan Nilsson (M) finner att nämnden beslutar enligt kontorets förslag.

Särskilt uttalande

Vice ordföranden Emilia Bjuggren m.fl. (S) lämnar särskilt uttalande enligt följande:

Vi välkomnar förslaget till handlingsplan för cirkulärt byggande med fokus på minskat byggavfall. Förslaget är väl genomarbetat och håller en hög nivå. Det gläder oss att stadens förvaltningar och bolag valde att ta ett bredare grepp om majoritetens splittrade småuppdrag om fossilfria byggarbetsplatser och minskat byggavfall och omvandlade uppdragen till en sammanhållen handlingsplan för cirkulärt byggande.

Vi socialdemokrater har i flera år krävt en strategi för klimatneutral bygg- och anläggningssektor till år 2040, som tydligare tar sig an både avfallet och själva byggprocessens klimatpåverkan. Gång på gång har vi lyft fram att staden behöver se till hela livsrymden. Vi menar inte att majoritetens initiativ på området är dåliga, så som fossilfria byggarbetsplatser och minskat byggavfall. Vår poäng är dock

att det är bättre, mer effektivt och mer framgångsrikt att ta ett helhetsgrepp om frågan istället för att arbeta med många splittrade småprojekt.

Klimatborgarrådet skriver i förordet att energieffektiviseringar och energibesparingar tidigare har varit huvudfokus för miljö- och klimatarbetet inom byggsektorn, ett arbete som självklart fortfarande är av stor vikt, men att vi nu måste gå vidare och se till byggnaders hela klimatpåverkan under hela livscykeln. Utvinning, tillverkning och transport av bygg- och anläggningsmaterial liksom hanteringen av byggavfall står för en omfattande påverkan på vår miljö och vårt klimat. Vi instämmer med detta till fullo.

Uppdraget borde därför ha varit att fokusera på hela livscykeln. Nu saknas klimatpåverkan från byggprocessen, så som utvinning, tillverkning och transport av bygg- och anläggningsmaterial, i förslaget till handlingsplan. Även klimatpåverkan från masshantering saknas. Vi beklagar att staden inte tog chansen att ta fram en strategi för klimatneutral bygg- och anläggningssektor till år 2040, som tydligare skulle ta sig an hela livscykeln med både avfallets och byggprocessens klimatpåverkan.

Det finns en stor lucka i förslaget till handlingsplan: masshantering saknas helt. Detta trots att masshanteringen är viktigt för att uppnå ett cirkulärt byggande, vilket vi också kan läsa i förslaget. Massor behöver bearbetas och återanvändas lokalt så att de inte klassas som avfall och därmed måste transporteras ut från staden. Rätt hantering av exempelvis entreprenadberg har därför stor betydelse ur både resurs- och transportsynpunkt. Potentialen för minskade koldioxidutsläpp och ökad resurseffektivitet är mycket stor genom förbättrad masshantering. Idag har staden dock valt att lägga över ansvaret för masshantering på entreprenörer och byggherrar och har därmed inte styrt hanteringen. I staden finns inte heller något klarlagt arbetssätt eller krav på att arbeta aktivt med masshantering i projekten. Kunskapsbristen kring masshantering och dess potential samt bristen på ett tydligt definierat arbetssätt i exploateringsprocessen gör att flertalet projekt är passiva i frågan. Det hade varit ett ypperligt tillfälle att lyfta masshanteringsfrågorna genom att ta med detta i en sammanhållen handlingsplan. Vi beklagar att denna chans inte tas tillvara.

Slutligen vill vi poängtera att majoritetens fokus på att minska byggtakten varken kommer att öka omställningstakten i byggsektorn eller leda till fler klimatsmarta bostäder.

Susanne Urban m.fl. (V) lämnar särskilt uttalande enligt följande:

Vänsterpartiet välkomnar stadens helhetsgrepp om ett cirkulärt byggande – en plan som kommer helt rätt i tiden med tanke på EU:s Circular action plan och regeringens handlingsplan för cirkulär ekonomi. Ökad cirkulär ekonomi är avgörande för att klara klimatomställningen och minska resursuttaget.

Vi i Vänsterpartiet är positiva till att staden har flera idéer kring branschöverskridande samverkan och pilotprojekt, men vill lyfta fyra områden som den nuvarande handlingsplanen saknar.

Skarpa, mätbara mål. Den storstadsöverenskommelse där Stockholm, Göteborg och Malmö åtar sig att efterfråga cirkulära produkter och arbetssätt av bygg- och rivningsprojekt är mycket positiv. Dock är det oklart hur bindande denna överenskommelse är. Förvaltningarna pekar ut att efterfrågan på återvunnet och återanvänt material i samband med upphandling av anläggningsentreprenader behöver öka. Denna typ av mål saknas för ny- och ombyggnation vilket är olyckligt. Vänsterpartiet hade velat se ett skarpare målsättningar från stadens sida. Målen bör vara mätbara, exempelvis att minst 10 procent cirkulerat material ska användas vid renoveringar och att minst 10 procent av alla material vid nybyggnation ska ske med cirkulerat material. Med den typen av målsättningar skickas tydliga signaler till marknaden om att cirkulerat material kommer efterfrågas i större utsträckning.

Uppskalning av pilotprojekt. Handlingsplanen består av flera pilotprojekt, något som finns gott om inom cirkulära exempel. Rapporten Circular Economy Outlook Report 2021 utreder var den cirkulära ekonomin befinner sig i Sverige idag och i den konstateras att pilotprojekt ofta blir isolerade öar och att det krävs snabb uppskalning och ett större branschöverskridande samarbete. Det är Vänsterpartiets mening att lärdomar från pilotprojekten ska tas vidare omedelbart efter avslutat pilotprojekt för att skalas upp och bli en del av stadens verksamhet.

Kostnadsuppskattningar. Det faktum att cirkulär ekonomi är arbetsintensivt och kostnadsdrivande nämns genomgående i handlingsplanen. Här är det viktigt att staden och förvaltningarna gör kostnadsuppskattningar för att kunna

tillsätta de medel som krävs för att förverkliga det cirkulära byggandet så snabbt som möjligt.

Masshanteringen. Masshantering saknas i handlingsplanen, något som Vänsterpartiet ställer sig frågande till då det är avgörande för att få till cirkulära flöden och som ger upphov till stora mängder avfall. Med cirkulär masshantering kan man minska kostnader, transporter, klimatutsläpp, mängden massor som deponeras och uttag av jungfruliga material. Detta kräver ofta samordning och samverkan mellan projekt- och organisationsgränserna, men kan markant öka resurseffektiviteten. Goda exempel, till exempel exploateringskontorets masslogistikcenter, finns och bör tillämpas bredare i stadens organisation. Fördelen är också att staden får bättre kontroll över flöden så att man säkerställa att massorna hanteras på ett miljömässigt optimalt sätt.

Christina Wallmark (SD) lämnar särskilt uttalande enligt följande:

Vi uppskattar den tydliga genomgången av olika aktörers ansvarigheter i genomförandet av handlingsplanen. En tydlig fördelning av delansvar kan säkra genomförandet.

Det är positivt att staden kombinerar åtgärder för mindre byggavfall och återvinning i byggprocessen. Det är av vikt att detta kombineras med tydliga ekonomiska mål och styrmodeller. I flera av stadens större byggprojekt har budget överskridits. Det senaste exemplet är Liljevalchs tillbyggnad, där budgeten gått från 130 miljoner till 570 miljoner. Vi vill poängtera vikten av tydliga ansvarsförhållanden för att detta ej skall upprepas, eftersom det handlar om skattebetalarnas pengar. Vi menar även att de byggnader som redan finns bör betraktas som de minst av alla påverkar klimat och resursanvändning.

I genomförandet av planen bör särskilt fokus ligga på bevarande och återanvändning av redan befintlig bebyggelse, både av kulturhistoriska- och klimatskäl. I detta ingår även att framgent vara restriktiv med kostsamma omvandlingar av starkt förorenade markområden och industriområden till bostadsområden, både ur miljöskäl och för att värna stadens produktions- och distributionsområden, dvs den industriella infrastrukturen. Till sist vill vi understryka behovet av helhetstänkande – det är viktigt att frågor om resurseffektivitet med mera inte bedrivs som separata frågor eller i separata forum/organisationsformer, utan inkluderas i det ordinarie arbetet. Detta för att undvika en alltför tung administrativ organisation i stadens hållbarhetsarbete.

Vid protokollet
Timmie Aspelin